

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yirmeyah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5570 [1809/1810]

DT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9844

ירמיה כג כד

צבאות אלהינו : (לו) כה האמר אל הנביא מה ענך יהוה ימרה
דבר יהוה : (לח) ואם משא יהוה האמר לכן כה אמר יהוה יען
אמרכם את הדבר הזה משא יהוה ואשלח אליכם לאמר ראו
האמרו משא יהוה : (לט) לכן הנני וגשיתי אתכם נשא וגטשתי
אתכם ואת העיר אשר נתתי לכם ולאבתיכם מעל פני :
(מ) ונתתי עליכם חרפת עולם וכלמות עולם אשר לא תשכח :
כד (א) הראני יהוה והנה שני הודאי תאנים מועדים לפני היכל
יהוה אחרי הגלות נבוכדראצר מלך בבל את יכניהו בן
יהויקים מלך יהודה ואת שרי יהודה ואת החרש ואת המסגר
מירושלם יביאם בבל : (ב) הדוד אחד תאנים טבות מאד כתאני
הבפרות והדוד אחד תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מרע :
(ג) ויאמר יהוה אלי מה אהה ראה ירמיהו ואמר תאנים התאנים

הטבות

ר ש י

זוהי מדבר בדוגמת נביא האמת כדי שיאמינו בו וכן עשה חנניה בן עזריאל
הוא אומר אל תשאלו משא ה' לשון הסגנון אלא מה דבר ומה ענה חת פירוש
הדבר שאלו לנביא האמת לאמר לכם מה הקצ"ה אומר ולהיכן נוטין חת דבריו :
כי המשא יהיה לחיש דברו • סיגנון סתום הקצ"ה אמרו סתם לחיש ענתו שחיש
חסוד להפכו וחתם שואלים אותו כדי להפכו והפכתם חת דברי הקצ"ה וזהו שחיש
למעלה מוגנבי דברי חיש מאת רעהו (כאן) גם זה לשון מיושר : (לו) כה תאמר
אל הנביא • כשאתם בחיש לשאלו דברי מאת הנביא : (לט) וגשיתי • לשון
גיד הנשה (ראשית ל"ב) ולשון ונשתה גבורתם (לק"ג) קופץ ומטלטל ומקוס
למקום :

כד (א) דודאי קדרות : מועדים • מוכנים : החרש והמסגר • תלמידים
חכמים שגלו עם יכניה וכבר פירשתיו בספר (מלכים ב' כ"ד) : החרש
והמסגר לימייטר"ה אה ליפורטי"ר בלע"ז Le maitre & le portier (בל"ג)
דער העיר , אונד דער טיהר היטר (ל"א) החרש והמסגר לשון סגור כלומר
חכמים גדולים בתורה שכשהיה אחד מהם מדבר הכל שותקים מסגר שהיו סוגרים
וואין פותח : (ב) כתחיני הזכרות • שבישלו כל נרכן בתחלת זכורי תחיני

שחס

מבלל יופי

מתפכו אותה מנבואה לכבודת • (לט) וגשיתי • וכחתי • נשא • באל"ף , ושרשו נשא
ענין שכתה • וגטשתי • הוא בענין ונתשתי בתי"ו , כי התי"ו והטי"ת ממוכא אחד הן , ונת
צענין

דעם עוויגען צבאות, אונזערן גאטטעס [לו] זאָ וואָללט איהר צום פראָפעטען
 שפרעכען: וואָס האָט דיר גאָטט געאַנטוואָרטעט? וואָס האָט ער געשפּראַכען?
 [לה] שפרעכט איהר אָבער פֿערנער לאַסטגאטטעס, זאָ שפּריכט דער עוויג-
 גע צו אייך: ווייל איהר אייך דיועס אויסדרוקס בעדינעט, גאָרעם איך צו אייך
 בעשיקט, אונד דיועס פֿערבאָטען האָבע, [לט] הרום ווילל איך אירער פֿערגעס
 סען, ווילל אייך אונד דיא שטאַרט, וועלכע איך אייך אונד אייערן פֿעטערן געגען-
 בען האָבע, ווייט פֿאַן מיינעם אָנגעוויכט וועג ווערפֿען; [מ] ווילל עוויגע שאַנדע
 עוויגע אונפֿערגעסליכע שמאָך אויף אייך לעגען.

כד [א] גאָרעם נבוכדנצר, קעניג פֿאַן בבל, דען יכניה זאָהן יהויקים'ס, קע-
 ניגס פֿאַן יהודה, געבסט דען רעטהען יהודה'ס, דען ציטמערלייטע אונד
 דען שמידען, אויס ירושלים וועג נאָך בבל אינס עלענד געפֿיהרט האָטטע, צייגטע
 מיר דער עוויגע צווייא קערבע פֿאַלל פֿייגען, ווערלכע פֿאַר דעם טעמפעל בערייט
 שטאַנדען. [ב] אין דעם אייגען קאַרב וואָרען זעהר שעהנע פֿייגען, וויא דיא
 פֿרויהגערדייפֿטען פֿייגען צו זיין פֿלעגען; אין דעם אַנדערן קאַרב אָבער וואָרען זעהר
 שלעכטע פֿייגען, דיא טאַן ניכט געניסען קאַנטע. [ג] דיא פֿראַגטע מיך דער עוויג-
 גע: וואָו זיהעסט דוא, ירמיהו? איך אַנטוואָרטעטע: פֿייגען; דיא גוטען זינד
 זעהר

ב א ו ר

שאלתם: אמת מה נשא, כלומר אם תרכו לדעת מה הוא המשא, ונטשתי אתכם, דבר לומר
 אתם בעצמכם משא עלי, ואני אטוש אתכם ולא אוסיף לשאת אתכם, רק אשיבכם מעל זרועותי
 (מדברי'ש' בחוספית ציבור). ואמר עוד, אפקוד על הנביא ורכהן והעם, אם יאמרו
 לשון משא, ואעניש את האיש ואת ביתו. אך כה תאמרו בשאלכם על דבר הנבואה: מה ענה
 ומה דבר ה'? ולא תזכירו עוד לשון משא, כי המשא יהיה לאיש דברו, תרגם יונתן אזי
 נבואתא תהי לנבוא דמקיים פתגמי רעותיה, רונה לומר בלשון משא יכול לדבר אך איש דברו,
 האיש המקיים דברו, אמנם אתם מהפכים דברי שאהים קיים, ובשחוק ולבין תאמרו מלח משא.
 וכן פירש גם כן רש"י וכן תרגמתי. ואשלת אליכם, אחרי כי שחתי אליכם לננות לכם שלא
 תאמרו לשון משא, ובכל זאת אמרתם אותו, לכן הנני אליכם ונשותי אתכם נשא, ושחתי
 אתכם, כלומר אתם שחחתם אותי ומאסתם נבואתי, אך אני אשכח אתכם, ולא אשלק עוד
 לכם נבואה להיות למשא עליכם, ונטשתי אתכם ואת העיר, ואעביר אתכם מעל פני, ונתתי
 עליכם חרפה וכלימות עולם.

כד (א) הראוני אחרי אשר הגלה כ"כ את יכניה מלך יהודה ושריו והחרש והמסגר מירושלים
 לבבל (כזכר במלכים ב', כ"ד, י"ג — ט"ו) הדחה הא לירמיה במראה הנבואה שני סלי
 תאנים, בכל האחד תאנים טובות מאוד, ובסל השני רעות עד מאוד. הטובות סימן טוב לגולי
 צבל שיצונו לארץ ישראל, כי הטובים שנהם נגלו, ובתוכם חנניה, מישאל ועזריה, דניאל,
 נחמיה ושאר נביקים מאכשי כנסת הגדולה. והתאנים הרעות לסימן רע לצדקיהו מלך יהודה
 ושריו והשארית אשר נשאר בירושלים (כי הם החזיקו ידם עם שונאי ישראל, וכן נבא עליהם
 רעה למעשה, כ"ט, י"ז — י"ט), ולאותם היושבים בארץ מצרים, שהלכו לשם עם יונתן
 בן קרח. דודאי תאנים, תרגם יונתן תרין סלי סינין, וכן פירש רד"ק, ואמר האל"ף של
 דודאי נוספת, כי הנפרד דוד, כאמר בפסוק הנא, ורבים דודים, ובסמכות דודי.
 פועדים, מזומנים וקבועים, משרש יעד. (ב) כחאני הבכרות, אמר רד"ק הסמוכות
 לענים, כאלו אמר כתאני עני הבכרות. ור"ל כתאני ענים הט צים אשר כרים מנכרים כל

תרגום אשכנזי

זעהר שעהו, דיא שלעכטען אבער זא שלעכט, דאס מאן זיא ניכט געניסען קאן
[ד] הירויף שפראך דער עוויגע צו מיר: [ה] זא שפריכט דער עוויגע, גאט
ישראל'ס: גלייך דען גוטען פייגען ערקעננע איך דיא געפאנגענען אויס יהודה
וועלכע איך צו איהרעם בעסטען אויס דיועם ארט אינס לאנד דער כשדים געשיקט
האבע. [ו] איך ווערדע מיינע אויגען צו איהרעם וואהל אויף זיא ריכטען, אונד
זיא אין דיועם לאנד ווידער צוריקבריינגען; ווערדע זיא ווידער אויפבויען אונד ניכט
לעהר נידעררייסען, איינפלאנצען אונד ניכט געהר אויסראטטען; [ז] ווערדע
איהנען איין הערץ געבען, מיך צו ערקעננען, דאס איך דער עוויגע בין; זיא זאל
לען אימסער מיין פאלק, אונד איך ווערדע איהר גאטט זיין, ווען זיא פאם גאנצע
הערצע זיך בעקעהרען. [ח] אבער גלייך דען שלעכטען אונגעניסבארען פייגען
ווילל איך — זא שפריכט דער עוויגע — דען צדקיהו, קעניג פאן יהודה, זיינע
רעהע אונד דען איבעררעסט ירושלים'ס ווערדען לאססען, זא וואהל דיא יעניגען
דיא אין דיועם לאנדע געבליבען, אלס אויך דיא, זא ויך אין מצרים נידערגעלאסען
סען האבען; [כ] איך ווילל זיא אללען קעניגרייכען דער ערדע צום שרעקקבילע
אונד אונגליק, אונד אין אללען ערטערן, דאהין איך זיא פערשטאסען ווערדע
צור שמאך, צום בייאשפיל, צור ווארונג אונד צום שלוך ווערדען לאססען; [ל]
ווילל קריג, הונגערסנאטה אונד פעסט הינטער איהנען הערשיקען, ביס זיא אויס
דעם לאנדע, וועלכעם איך איהנען אונד איהרען פעטערן געגעבען האבע, פעלליג
אויפגעריכען זיין ווערדען *

כה [א] פאלגענדעם ווארט, דאן גאנצע יהודה בעטרעפפענד, ערגינג אן ירמיהו,
איה פירטען יאהרע יהויקים'ס, זאהן יאשיהו'ס, קעניגס פאן יהודה, וועל
כעס דאן ערסטע יאהר נבוכדנצר'ס, קעניגס פאן בבל, וואר. [ב] אונד דער
פראפעט ירמיהו פערקינדעטע עס דעם גאנצען פאלק יהודה, אונד אללען בירגערן
ירושלים'ס, אונד שפראך: [ג] פאם דרייאצעהנטען יאהרע דעם קעניגס יאשיהו
זאהן

ב א ו ר

צרכן, וכן אמר במקום אשר בכורה נתאנה וכו'. (ה) בן אכיר, אכיר לטובה את גלות
יהודה וכו', רצה לומר לטובתם שלחמים א ארץ כשדים, לכל יאברו בין הנשאים בירושלים.
(ט) לשנינה, למוסר ואזהרה, מלשון ושנתם לכניך, הרובה לתת מוס. לאחרים יאמר
עשה את הטוב וסור מרע לכל יקרה כאשר קרה לאנשים האלה בעבור חטאותם.
כה (א) הדבר. תוכן הקאפיטל: מן פסוק א' עד י"ב תוכמה לישראל על אשר לא
שמעו לדברי הנביאים לעשות תשובה, ונבואת עובש על זה, שיבוא נבוכדנצר מלך
בבל להחריב הארץ ולהוליכם לגולה, ושם יהיו שנעים שנה. מן פסוק י"ב עד ט"ו נבואת
פורענות על מלך בבל ושאר עמים ככלות השנעים שנה. מן פסוק ט"ו עד סוף הפרשה יוסף
לנבא פורענות על מלך בבל ועל כל עמי ארץ הנזכרים בפרשה, וידבר הנבואה הזאת במשך
שתיים כוס יין החמה. על ירמיהו, אל ירמיהו, והסילוף הזה נמשא לרוב בזה הספר.
בשנה הרביעית ליהויקים וכו', היא שנה הראשונה לנבוכדנצר, והנה כתוב בתחלת ספר
דניאל בשנה שלש כמלכות יהויקים מלך יהודה בא נבוכדנצר מלך בבל לירושלים וישר עליה
אלך נאמר כי בשנת שלש ליהויקים המליכו פרעה נבוכדנצר לירושלים וישר עליה, ובשנה הרביעית
ליהויקים, בתחלת השנה נתן ה' בידו את יהויקים, והיא שנה ראשונה לנבוכדנצר (ד"ק).
(ג) זה

הטובות טובות מאד והרעות רעות מאד אשר לא תאכלנה מרע :
 (ד) ויהי דבר יהוה אלי לאמר : (ה) כה אמר יהוה אלהי ישראל
 בתאנים הטובות האלה בן אפיר את גלות יהודה אשר שלחתי
 מן המקום חזרה ארץ פשרים לטובה : (ו) ושמתי עיני עליהם
 לטובה והשבתים על הארץ הזאת ובגיתים ולא אהרס ונטעתי
 ולא אהוש : (ז) ונתתי להם לב לדעת אתי כי אני יהוה והיו לי
 לעם ואנכי אהיה להם לאלהים כי ישבו אלי בכל לבם :
 (ח) וכתאנים הרעות אשר לא תאכלנה מרע פי כהו אמר יהוה
 בן אתן את צדקיהו מלך יהודה ואת שריו ואת שארית ירושלים
 הנשארים בארץ הזאת והישבים בארץ מצרים : (ט) ונתתים
 לוערה לוועה קרי לרעה לכל ממלכות הארץ לחרפה ולמשך
 לשנינה ולקללה בכל המקומות אשר אדיחם שם : (י) ושלחתי
 גם את ההרב ואת הרעב ואת הדבר עד החמם מעל האדמה
 אשר נתתי להם ולאבותיהם :

כה (יא) הדבר אשר היה על ירמיהו על כל עם יהודה בשנה
 הרביעית לירחיקים בן יאשיהו מלך יהודה היא השנה
 הראשנית לנבוכדראצר מלך בבל : (ב) אשר דבר ירמיהו הנביא
 על כל עם יהודה ואל כל יושבי ירושלים לאמר : (ג) מן שלש

עשרה

ר ש י

שש חצבות על מנחיים בראשיתם : (ה) כן אכיר את גלות וגו' . הריזם
 מקרא מסורם כן אכיר לטובה את גלות יהודה שהגליתי כבר יכניה וגלותו :
 אחוש . לשון עקירה : (ט) ולשנינה . שיסכנו וידברו נפורענותם : לעוה
 לרעה לכל מולכות הארץ . שישמעו הרעה הבאה עליהם וחזעו :

כה (א) בשנה הרביעית . שנה שנתחתם גור דינס שיגלו ושישאו כוס
 החמה כנו שאמר בענין קח את כוס וגו' וקודם גור דין אמר לנביא
 להוכיחם אולי ישונו ולא יתחתם גור דינס : (ג) שלש ועשרים . יאשיהו מלך
 שלשים וחמת לא מהם שתיים עשרה שנה נשאו חסע עשרה וארבע של בנו הרי
 שלש ועשרים . אשכים ודבר . לשון הוה הייתי משכים ומדבר תמיד : (י) קול
 רמים